

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

19 päivänä joulukuuta 2013 *

Ennakkoratkaisupyyntö — Valtiontuki — Käsite ”valtion toimenpide tai valtion varoilla toteutettu toimenpide” — Tuulisähkö — Velvollisuus ostaa sähköä markkinahintaa korkeampaan hintaan — Täysimääräinen korvaus — Sähkön loppukäyttäjiltä perittävät maksut

Asiassa C-262/12,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Conseil d’État (Ranska) on esittänyt 15.5.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 29.5.2012, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Association Vent De Colère! Fédération nationale,

Alain Bruguier,

Jean-Pierre Le Gorgeu,

Marie-Christine Piot,

Eric Errec,

Didier Wirth,

Daniel Steinbach,

Sabine Servan-Schreiber,

Philippe Rusch,

Pierre Recher,

Jean-Louis Moret ja

Didier Jocteur Monrozier

vastaan

Ministre de l’Écologie, du Développement durable, des Transports et du Logement ja

Ministre de l’Économie, des Finances et de l’Industrie,

Syndicat des énergies renouvelablesin

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Silva de Lapuerta sekä tuomarit J. L. da Cruz Vilaça (esittelevä tuomari), G. Arestis, J.-C. Bonichot ja A. Arabadjiev,

julkisasiamies: N. Jääskinen,

kirjaaja: hallintovirkamies V. Tournès,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 24.4.2013 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Association Vent De Colère! Fédération nationale, edustajinaan avocat A. Marlange ja avocat M. Le Berre,
- Syndicat des énergies renouvelables, edustajinaan avocat F. Thiriez ja avocat T. Lyon-Caen,
- Ranskan hallitus, asiamiehinnään G. de Bergues, J. Gstalter ja J. Rossi,
- Kreikan hallitus, asiamiehinnään I. Pouli ja K. Boskovits,
- Euroopan komissio, asiamiehinnään T. Maxian Rusche, É. Gippini Fournier, K. Herrmann ja P. Němečková,

kuultuaan julkisasiamiehen 11.7.2013 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee EY 87 artiklan 1 kohdan, josta on tullut SEUT 107 artiklan 1 kohta, tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa Association Vent De Colère! Fédération nationale ja 11 luonnollista henkilöä ovat riitauttaneet kaksi Ministre de l'Écologie, de l'Énergie, du Développement durable et de l'Aménagement du territoire (ekologiasta, energiasta, kestävästä kehityksestä ja maankäytön suunnittelusta vastaava ministeri) ja Ministre de l'Économie, de l'Industrie et de l'Emploi (talous-, teollisuus- ja työllisyysministeri) antamaa päätöstä eli mekaanista tuulivoimaa hyödyntävien laitosten tuottaman sähkön ostoa koskevien edellytysten vahvistamisesta 17.11.2008 annetun päätöksen (JORF 13.12.2008, s. 19032) ja 17.11.2008 annettua päätöstä täydentävän 23.12.2008 annetun päätöksen (JORF 28.12.2008, s. 20310; jäljempänä riidanalaiset päätökset).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Ranskan oikeus

- 3 Julkisen sähköpalvelun nykyaikaistamisesta ja kehittämisestä 10.2.2000 annetun lain nro 2000-108 (loi relative à la modernisation et au développement du service public de l'électricité; JORF 11.2.2000, s. 2143), sellaisena kuin se on muutettuna energia-alaa koskevalla 7.12.2006 annetulla lailla nro 2006-1537 (loi relative au secteur de l'énergie; JORF 8.12.2006, s. 18531; jäljempänä laki nro 2000-108), 5 §:ssä säädetään seuraavaa:

”I. Sähköalan toimijoille asetetuista julkisen palvelun tehtävistä johtuvat kustannukset korvataan täysimääräisesti. Näillä tarkoitetaan seuraavia kustannuksia:

a) Sähköntuotannon alalla:

- 1° Lisäkustannukset, joita mahdollisesti aiheutuu 8 ja 10 §:n täytäntöönpanosta niihin kustannuksiin nähden, joilta Électricité de France [SA (EDF) (jäljempänä Électricité de France)] tai mahdollisesti [sähkön ja kaasun kansallistamisesta] 8.4.1946 annetun lain nro 46-628 [(loi sur la nationalisation de l'électricité et du gaz; JORF 9.4.1946, s. 2651)] 23 §:ssä mainitut muut kuin kansallistetut jakelijat ovat säästyneet. Säästyneet kustannukset lasketaan sähkön markkinahintojen perusteella tai, muiden kuin kansallistettujen jakelijoiden osalta, 4 §:ssä mainittujen sähkönsiirtotariffien perusteella suhteessa siihen, mikä osuus sähkön kokonaishankinnasta on hankittu kyseisillä tariffeilla, vähennettynä määrillä, jotka on hankittu edellä mainittujen 8 ja 10 §:n nojalla. Säästyneitä kustannuksia koskevia samoja arvoja käytetään perusteena korvattavien lisäkustannusten määrittämiseksi silloin, kun asianomaisia laitoksia hyödyntää Électricité de France tai muu kuin kansallistettu jakelija. Mikäli sopimus koskee sellaisen tuotantolaitoksen tuottaman sähkön ostamista, joka sijaitsee alueella, jota ei ole liitetty mannermaan kaupunkiverkkoon, lisäkustannukset lasketaan sen osuuden perusteella, joka liittyy tuotantoon säännellyillä sähkönmyyntitariffeilla;

--

Nämä kustannukset lasketaan niiden toimijoiden pitämän asianmukaisen kirjanpidon perusteella, joille niitä aiheutuu. Commission de régulation de l'énergien [(energian sääntelykomitea)] määrittelemien sääntöjen mukaan laaditun kirjanpidon tarkastaa toimijoiden, joille näitä kustannuksia aiheutuu, tilitarkastaja niiden kustannuksella ja julkisten liikelaitosten osalta niiden julkinen kirjanpitäjä. -- Energiasta vastaava ministeri vahvistaa kustannusten määrän Commission de régulation de l'énergien vuosittain tekemän ehdotuksen perusteella.

Näistä kustannuksista toimijoille, joille niitä aiheutuu, maksettava korvaus rahoitetaan Ranskan alueelle sijoittautuneilta sähkön loppukäyttäjiltä perittävillä maksuilla.

Edellä mainittujen maksujen määrä lasketaan suhteessa kulutetun sähkön määrään. --

Tämän lain 22 §:n I momentin 1 kohdassa mainituilta loppukäyttäjiltä perittävä maksu, joka lasketaan sähkön käyttöpaikan mukaan, voi olla enintään 500 000 euroa. Samaa enimmäismäärää sovelletaan 22 §:n I momentin 2 kohdassa mainituilta yrityksiltä perittäviin maksuihin Ranskan alueella käytetystä kuljetussähkövirrasta sekä 22 §:n II momentin 4 kohdassa mainituilta yrityksiltä perittäviin maksuihin sähköstä, joka on kulutettu yhteenliitetystä sähköverkosta otetun sähkön toimituspisteestä alkaen.

Maksun määrä kilowattitunnilta lasketaan siten, että maksut kattavat kaikki a ja b kohdassa tarkoitettut kustannukset sekä jäljempänä mainitut Caisse des dépôts et consignationsille [(valtion talletuslaitos)] aiheutuneet hallintokulut ja valtakunnallisen energia-asiamiehen talousarvion. Energiasta vastaava

ministeri vahvistaa tämän määrän Commission de régulation de l'énergie vuosittain tekemän ehdotuksen perusteella. Vuosikohtaisesti vahvistettua vuosimaksun määrää sovelletaan seuraavana varainhoitovuotena, mikäli asianomaista vuotta koskeva uusi päätös ei ole tullut voimaan.

--

Maksut hyväksytyiltä loppukäyttäjiltä, jotka ovat käyttäneet 22 §:n III momentissa myönnettyjä oikeuksia ja joille toimitukset tehdään julkisen siirtoverkon välityksellä tai julkisessa jakeluverkossa, kerää sen verkon hallinnoinnista vastaava toimija, johon kyseiset kuluttajat on liitetty, perimällä verkkojen käyttötariffeihin nähden ylimääräisiä maksuja. -- Caisse des dépôts et consignations maksaa tosiasiaa perityt maksut toimijoille, joille julkisen palvelun tehtävistä aiheutuu kustannuksia.

-- Caisse des dépôts et consignations maksaa kerätyt rahamäärät neljä kertaa vuodessa toimijoille, joille aiheutuu a ja b kohdan 1 ja 2 alakohdassa tarkoitettuja kustannuksia. Se maksaa valtakunnalliselle energia-asiamiehelle tämän talousarviota vastaavan määrän vuosittain 1 päivänä tammikuuta.

Caisse des dépôts et consignations kirjaa nämä eri toimet erityistilille. Taloudesta ja energiasta vastaavat ministerit vahvistavat vuosittain sille aiheutuneet hallintokulut.

Jollei 41 §:ssä säädettyjen seuraamusten soveltamisesta muuta johdu, Commission de régulation de l'énergie lähettää muistutuskirjeen yhdessä viivästysseuraamuksen kanssa, jonka määräksi on vahvistettu 10 prosenttia maksettavana olevan maksun määrästä, mikäli maksua ei ole suoritettu kahden kuukauden kuluessa eräpäivästä tai se on suoritettu liian vähäisenä.

--

Mikäli kerättyjen maksujen määrä ei vastaa kyseisenä vuonna todettujen kustannusten määrää, oikaisu tehdään seuraavana vuonna suoritettavien maksujen perusteella. Mikäli maksettavia määriä ei peritä vuoden aikana, ne lisätään seuraavan vuoden maksuihin.

Commission de régulation de l'énergie arvioi vuosittain vuosikertomuksessaan tässä I momentissa tarkoitettujen julkisten sähköpalvelujen kustannuksiin liittyvän järjestelyn toiminnan.

--

III. Mikäli maksuvelvollinen jättää edellä I -- momentissa tarkoitettut maksut suorittamatta, energiasta vastaava ministeri määrää tämän lain 41 §:ssä säädettyjen edellytysten mukaisesti hallinnollisen seuraamuksen.

IV. Conseil d'État'n kuulemisen jälkeen annettavassa asetuksessa täsmennetään tämän pykälän soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt."

4 Lain nro 2000-108 10 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Jollei verkostojen moitteettoman toiminnan varmistamisen edellytyksestä muuta johdu, Électricité de France ja edellä mainitun 8.4.1946 annetun lain nro 46-628 23 §:ssä mainittujen muiden kuin kansallistettujen sähkönjakelijoiden – lakisääteisten tavoitteidensa yhteydessä ja sikäli kuin tuotantolaitokset on liitetty niiden ylläpitämiin julkisiin jakeluverkkoihin – on, mikäli kyseiset tuottajat tätä pyytävät, tehtävä sopimus sellaisen sähkön ostamisesta, jota tuottavat Ranskan alueella seuraavat toimijat:

--

2° Uusiutuvia energialähteitä hyödyntävät laitokset lukuun ottamatta laitoksia, jotka hyödyntävät mekaanista tuulivoimaa ja jotka ovat sijoittautuneet mannermaan kaupunkiverkkoon yhdistetyille alueille, tai laitokset, jotka käyttävät suorituskykyisiä ja energiatehokkaita tekniikoita, kuten yhteistuotantoa. Conseil d'État'n kuulemisen jälkeen annettavalla asetuksella säädetään tehorojoituksista tuotantolaitoksille, jotka voivat hyötyä ostovelvollisuudesta. Nämä rajoitukset, jotka ovat enintään 12 megawattia, vahvistetaan kaikille laitostyypeille, jotka voivat hyötyä ostovelvollisuudesta tuotantoalueella. – –

– –

3° Sähköntuotantolaitokset, jotka hyödyntävät mekaanista tuulivoimaa ja jotka ovat sijoittautuneet 10-1 §:ssä säädettyjen yksityiskohtaisten säännösten mukaisesti määritellylle tuulivoiman kehittämiselle varatulle alueelle;

– – Asetuksessa täsmennetään ostovelvollisuudesta hyötyville tuottajille asetetut velvollisuudet sekä edellytykset, joiden nojalla taloudesta ja energiasta vastaavat ministerit vahvistavat Commission de régulation de l'énergien annettuaan lausuntonsa näin tuotetun sähkön ostoa koskevat edellytykset. Jollei julkisista sähkö- ja kaasupalveluista sekä sähkö- ja kaasuyhtiöistä 9.8.2004 annetun lain nro 2004-803 [(loi relative au service public de l'électricité et du gaz et aux entreprises électriques et gazières)] julkaisemisen ajankohtana voimassa olleiden ostovelvollisuutta koskevien sopimusten voimassa pysyttämisestä muuta johdu, laitokset, jotka tämän pykälän tai tämän lain 50 §:n nojalla hyötyvät ostovelvollisuudesta, voivat hyötyä ostovelvollisuutta koskevasta sopimuksesta vain kerran.

Électricité de Francen tai tämän pykälän soveltamisalaan kuuluvien edellä mainittujen muiden kuin kansallistettujen jakelijoiden ylläpitämien sähköntuotantolaitosten mahdolliset lisäkustannukset korvataan 5 §:n I momentissa säädetyn edellytyksin.

– –

Tästä aiheutuvat mahdolliset lisäkustannukset korvataan 5 §:n I momentissa säädetyn edellytyksin.

– –”

5 Ostovelvollisuudesta hyötyvien tuottajien tuottaman sähkön ostoa koskevasta edellytyksistä 10.5.2001 annetun asetuksen nro 2001-410 (décret relatif aux conditions d'achat de l'électricité produite par des producteurs bénéficiant de l'obligation d'achat; JORF 12.5.2001, s. 7543), sellaisena kuin se on muutettuna, 8 §:n 2 momentin sanamuoto on seuraava:

”Taloudesta ja energiasta vastaavien ministerien päätöksillä, jotka tehdään Conseil supérieur de l'électricité et du gazin [(sähkö- ja kaasualan neuvottelukunta)] ja Commission de régulation de l'énergien annettua lausuntonsa, vahvistetaan – – 10.2.2000 annetun lain 10 §:ssä säädetystä ostovelvollisuudesta hyötyvien laitosten tuottaman sähkön ostoa koskevat edellytykset. Näissä ostosedellytyksissä täsmennetään muun muassa

– –

2° sähkön ostotariffit.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

6 Ekologiasta, energiasta, kestävästä kehityksestä ja maankäytön suunnittelusta vastaava ministeri ja talous-, teollisuus- ja työllisyysministeri vahvistivat riidanalaisilla päätöksillä mekaanista tuulivoimaa hyödyntävien laitosten tuottaman sähkön ostoa koskevat edellytykset.

- 7 Association Vent De Colère! Fédération nationale ja 11 muuta kantajaa nostivat tämän jälkeen näistä päätöksistä kumoamiskanteen Conseil d'État'ssa.
- 8 Kyseiset kantajat väittävät muun muassa, että mainittuja päätöksiä on pidettävä SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna valtiontukea.
- 9 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan mekaanista tuulivoimaa hyödyntävien laitosten tuottaman sähkön hankinta sen markkina-arvoa korkeampaan hintaan on etu, joka voi vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja kilpailuun.
- 10 Conseil d'État toteaa valtion toimenpidettä tai valtion varoilla toteutettua toimenpidettä koskevasta tunnusmerkistä, että se on soveltanut asiassa C-379/98, PreussenElektra, 13.3.2001 annettua tuomiota (Kok., s. I-2099) 21.5.2003 antamassaan ratkaisussa katsoessaan, että mekaanista tuulivoimaa hyödyntävien laitosten hyväksi myönnetystä ostovelvollisuudesta aiheutuva kustannus jaettiin tiettyjen yritysten kesken eikä tukea rahoitettu suoraan tai välillisesti julkisista varoista, ja se on täten katsonut, että mekaanista tuulivoimaa hyödyntävien laitosten tuottaman sähkön tuolloin voimassa ollut ostojärjestelmä ei ollut EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.
- 11 Tätä järjestelyä on kuitenkin muutettu kaasun- ja sähkömarkkinoista sekä julkisista energiapalveluista 3.1.2003 annetulla lailla nro 2003-8 (loi relative aux marchés du gaz et de l'électricité et au service public de l'énergie; JORF 4.1.2003, s. 265). Électricité de France ja muille kuin kansallistetuille jakelijoille asetetusta ostovelvollisuudesta aiheutuneet lisäkustannukset korvattiin nimittäin aiemmin täysimääräisesti sähköntuotannon julkisesta rahastosta, jota rahoitettiin laissa mainituilta tuottajilta, toimittajilta ja jakelijoilta perittävillä maksuilla. Nämä lisäkustannukset korvataan vastedes Ranskan alueelle sijoittautuneilta sähkön loppukäyttäjiltä perittävillä maksuilla, joiden määrä lasketaan suhteessa kulutetun sähkön määrään ja joiden määrän vahvistaa energiasta vastaava ministeri Commission de régulation de l'énergie ehdotuksen perusteella.
- 12 Conseil d'État toteaa myös, että unionin tuomioistuin katsoi asiassa C-206/06, Essent Netwerk Noord ym., 17.7.2008 antamassaan tuomiossa (Kok., s. I-5497) täsmennettyään ensin, että tilanteessa, joka johti edellä mainitussa asiassa PreussenElektra annettuun tuomioon, jäsenvaltio ei ollut valtuuttanut kyseessä olevia yrityksiä hoitamaan valtion varoja, että valtion sähkönostajille asettamalla veronluonteisella lisämaksulla toteutettua rahoittamista, jonka yhteydessä varat säilyvät lisäksi jäsenvaltion määräysvallassa, oli pidettävä valtion varoilla toteutettuna toimenpiteenä.
- 13 Conseil d'État on näin ollen päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Kun otetaan huomioon se, että – lailla nro 2003-8 on muutettu sen rahoitustavan luonnetta, jota sovelletaan korvattaessa täysimääräisesti ne lisäkustannukset, jotka Électricité de France ja – lain nro 46-628 23 §:ssä mainituille muille kuin kansallistetuille sähkönjakajille aiheutuu siitä, että niillä on velvollisuus ostaa mekaanista tuulivoimaa hyödyntävien laitosten tuottama sähkö tällaisen sähkön markkinahintaa korkeampaan hintaan, onko tämä menettely [SEUT 107 artiklaa] sovellettaessa vastedes katsottava tässä artiklassa tarkoitetuksi valtion toimenpiteeksi tai valtion varoilla toteutetuksi toimenpiteeksi?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään lähinnä, onko lakiin nro 2000-108 perustuvan kaltaista järjestelyä, jonka nojalla yrityksille siitä, että niillä on velvollisuus ostaa tuulisähköä markkinahintaa korkeampaan hintaan, aiheutuneet lisäkustannukset korvataan

täysimääräisesti ja jonka rahoituksesta vastaavat loppukäyttäjät, pidettävä SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna valtion toimenpiteenä tai valtion varoilla toteutettuna toimenpiteenä.

- 15 Aluksi on täsmennettävä, että vaikka SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi luokittelu edellyttää, että neljä edellytystä täyttyy eli on olemassa valtion toimenpide tai valtion varoilla toteutettu toimenpide, kyseinen toimenpide on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, sillä annetaan valikoivaa etua sille, joka on toimenpiteen kohteena, ja toimenpide vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-72/91 ja C-73/91, *Sloman Neptun*, tuomio 17.3.1993, Kok., s. I-887, Kok. Ep. XIV, s. I-47, 18 kohta ja asia C-677/11, *Doux Élevage ja Coopérative agricole UKL-ARREE*, tuomio 30.5.2013, 25 kohta), esillä oleva kysymys koskee ainoastaan ensimmäistä näistä edellytyksistä.
- 16 Jotta etuja voidaan pitää SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna valtiontukena, niiden on yhtäältä oltava suoraan tai välillisesti valtion varoista myönnettyjä etuja ja toisaalta niiden on oltava peräisin valtiolta (ks. asia C-482/99, *Ranska v. komissio*, tuomio 16.5.2002, Kok., s. I-4397, 24 kohta ja em. asia *Doux Élevage ja Coopérative agricole UKL-ARREE*, tuomion 27 kohta).
- 17 Ensimmäiseksi toimenpiteen vastuutahoa koskevan edellytyksen osalta on tutkittava, ovatko viranomaiset olleet osallisia siihen, että kyseisestä toimenpiteestä päätettiin (ks. vastaavasti em. asia *Ranska v. komissio*, tuomion 52 kohta).
- 18 Tässä yhteydessä on todettava, että pääasiassa kyseessä oleva korvausjärjestely otettiin käyttöön lailla nro 2000-108 ja sen on siten katsottava olevan seurausta valtion toiminnasta.
- 19 Toiseksi siitä edellytyksestä, että etu on myönnetty suoraan tai välillisesti valtion varoista, on muistutettava, että toimenpide, jolla ei siirretä valtion varoja, voi kuulua tuen käsitteen soveltamisalaan (ks. vastaavasti asia C-387/92, *Banco Exterior de España*, tuomio 15.3.1994, Kok., s. I-877, 14 kohta ja asia C-6/97, *Italia v. komissio*, tuomio 19.5.1999, Kok., s. I-2981, 16 kohta).
- 20 Valtion varoilla toteutetun toimenpiteen käsitteen on nimittäin tarkoitus kattaa valtion suoraan myöntämien etujen lisäksi sellaisten julkisten tai yksityisten elinten välityksellä myönnettyt edut, jotka valtio on nimennyt tai perustanut tuen hallinnoimista varten (ks. vastaavasti mm. asia 78/76, *Steinike ja Weinlig*, tuomio 22.3.1977, Kok., s. 595, Kok. Ep. III, s. 341, 21 kohta; em. yhdistetyt asiat *Sloman Neptun*, tuomion 19 kohta ja em. asia *Doux Élevage ja Coopérative agricole UKL-ARREE*, tuomion 26 kohta).
- 21 Oikeuskäytännössä on myös katsottu, että SEUT 107 artiklan 1 kohta koskee kaikkia rahavaroja, joita viranomaiset voivat tosiasiallisesti käyttää tukeakseen yrityksiä, ilman että sillä seikalla olisi merkitystä, kuuluvatko nämä varat pysyvästi valtion omaisuuteen. Tästä seuraa, että vaikka kyseistä toimenpidettä vastaavat rahamäärät eivät ole pysyvästi valtion hallussa, ne voidaan luokitella valtion varoiksi jo sillä perusteella, että ne ovat jatkuvasti valtion määräysvallassa ja siis toimivaltaisten kansallisten viranomaisten käytettävissä (ks. em. asia *Ranska v. komissio*, tuomion 37 kohta; em. asia *Essent Netwerk Noord ym.*, tuomion 70 kohta ja em. asia *Doux Élevage ja Coopérative agricole UKL-ARREE*, tuomion 35 kohta).
- 22 Unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta käy ilmi, että rahamäärät, joilla on tarkoitus korvata yrityksille asetetusta ostovelvollisuudesta aiheutuneet lisäkustannukset, kerätään pääasiassa kaikilta Ranskan alueella olevilta sähkön loppukäyttäjiltä ja ne uskotaan *Caisse des dépôts et consignationsin* haltuun.
- 23 Pääasiassa sovellettavan Ranskan lainsäädännön mukaan jokaiselta sähkön loppukäyttäjältä perittävän maksun määrän vahvistaa vuosittain energiasta vastaava ministeri *Commission de régulation de l'énergie*n ehdotuksesta. Mikäli tällaista ministerin päätöstä ei anneta, maksun määrä nousee automaattisesti joka vuosi.

- 24 Lain nro 2000-108 5 §:ssä otetaan lisäksi käyttöön hallinnollinen seuraamus, joka määrätään, jos kuluttaja jättää maksun suorittamatta.
- 25 Oikeuskäytännössä on jo kuitenkin katsottu, että jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti hallinnoituja ja jaettuja varoja, jotka saadaan kyseisessä lainsäädännössä määrätyistä pakollisista maksuista, voidaan pitää SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuina valtion varoina, vaikka niitä hallinnoisivatkin viranomaisista erilliset laitokset (ks. vastaavasti asia 173/73, Italia v. komissio, tuomio 2.7.1974, Kok., s. 709, Kok. Ep. II, s. 323, 35 kohta).
- 26 Lopuksi on todettava, että suullisessa käsittelyssä selitettiin, että lailla nro 2000-108 otettiin käyttöön periaate, jonka mukaan Ranskan valtio korvaa ostovelvollisuuden täysimääräisesti, minkä johdosta sen on täytettävä aiemmat sitoumuksensa ja korvattava täysimääräisesti yrityksille aiheutuneet lisäkustannukset tilanteessa, jossa sähkön loppukäyttäjiltä kerättyjen maksujen määrä ei riitä kattamaan näitä lisäkustannuksia.
- 27 Tämän tuomion 20, 25 ja 26 kohdasta käy siten ilmi, että Ranskan hallituksen suullisessa käsittelyssä mainitsema seikka, jonka mukaan ostovelvollisuuden alaiset yritykset pitävät itsellään loppukäyttäjiltä perityt maksut siltä osin kuin ne eivät kata niiden omia lisäkustannuksia, minkä seurauksena osa varoista ei ohjaudu Caisse des dépôts et consignationsin tilin kautta, ei riitä sulkemaan pois valtion varoilla toteutetun toimenpiteen olemassaoloa.
- 28 Caisse des dépôts et consignationsin kautta siirrettävistä varoista on todettava, että lain nro 2000-180 nojalla Caisse des dépôts et consignations kirjaa kerätyt summat erityistilille ennen niiden maksamista asianomaisille toimijoille ja toimii näin välittäjänä näiden varojen hallinnoinnissa.
- 29 Caisse des dépôts et consignations on julkisoikeudellinen oikeushenkilö, joka on perustettu vuoden 1816 varainhoitolailla (la loi sur les finances de 1816). Sen pääjohtajan, joka on täytäntöönpanoeelin, nimittää tasavallan presidentti ministerineuvostossa. Sen valvontaelin Commission de surveillance sekä tähän elimeen perustetut erityiskomiteat koostuvat henkilöistä, jotka Assemblée nationale (Ranskan kansalliskokous), Sénat (senaatti) ja muut julkiset laitokset nimittävät. Valvontaelin nimittää keskuudestaan puheenjohtajansa. Puheenjohtaja on käytännössä joko Assemblée nationale tai Sénat'n jäsen.
- 30 Kyseisen julkisen laitoksen tehtävänä on Ranskan valtion valtuuttamana suorittaa hallintoon, talouteen ja kirjanpitoon liittyviä hallinnointipalveluja Commission de régulation de l'énergie lukuun, joka on itsenäinen hallintoviranomainen, jonka tehtävänä on varmistaa Ranskan sähkö- ja kaasumarkkinoiden asianmukainen toiminta. Caisse des dépôts et consignations toteaa myös viivästyksistä ja puutteellisuudesta loppukäyttäjien maksuissa ja ilmoittaa niistä kyseiselle sääntelykomitealle.
- 31 Kyseinen julkinen laitos voi myös sijoittaa loppukäyttäjiltä kerätyt maksut kuitenkin niin, että seuraavana vuonna suoritettavien maksujen määrästä vähennetään vuosittain näistä sijoituksista saadut tuotot.
- 32 Caisse des dépôts et consignations ei tuota voittoa tästä toiminnasta, ja sen hallintokulut katetaan sähkön loppukäyttäjien suorittamilla maksuilla.
- 33 Täten Caisse des dépôts et consignationsin näin hallinnoimien rahamäärien on katsottava jäävän valtion määräysvaltaan.
- 34 Näiden kaikkien tekijöiden perusteella nyt käsiteltävä asia voidaan erottaa edellä mainitusta asiasta PreussenElektra, jossa annetussa tuomiossa todettiin, että valtion varoilla toteutettuna toimenpiteenä ei voida pitää yksityisille sähkönjakeluyrityksille asetettua velvollisuutta ostaa kiinteillä

vähimmäishinnoilla uusiutuvista energialähteistä tuotettua sähköä, koska tästä ei seuraa valtion varojen suoraa tai välillistä siirtämistä tällaista sähköä tuottaville yrityksille (ks. vastaavasti em. asia PreussenElektra, tuomion 59 kohta).

- 35 Kuten edellä mainitussa asiassa Essent Netwerk Noord ym. annetun tuomion 74 kohdassa on jo voitu todeta, tilanteessa, joka johti edellä mainitussa asiassa PreussenElektra annettuun tuomioon, asianomainen jäsenvaltio ei ollut valtuuttanut yksityisiä yrityksiä hoitamaan valtion varoja, vaan niitä sitoi velvollisuus tehdä ostot omilla varoillaan.
- 36 Kyseisessä asiassa kyseessä olleita varoja ei siten voitu pitää valtion varoina, koska ne eivät millään hetkellä olleet valtion määräysvallassa ja koska ei ollut olemassa pääasiassa kyseessä olevan kaltaista jäsenvaltion käyttöön ottamaa ja sääntelemää järjestelyä kyseisestä ostovelvollisuudesta aiheutuneiden lisäkustannusten korvaamiseksi eli järjestelyä, jolla valtio olisi taannut yksityisille toimijoilleen mainittujen lisäkustannusten täysimääräisen korvauksen.
- 37 SEUT 107 artiklan 1 kohtaa on täten tulkittava siten, että lakiin nro 2000-108 perustuvan kaltaista järjestelyä, jonka nojalla yrityksille siitä, että niillä on velvollisuus ostaa tuulisähköä markkinahintaa korkeampaan hintaan, aiheutuneet lisäkustannukset korvataan täysimääräisesti ja jonka rahoituksesta vastaavat kaikki valtion alueella olevat sähkön loppukäyttäjät, on pidettävä valtion varoilla toteutettuna toimenpiteenä.

Tuomion ajallisten vaikutusten rajoittaminen

- 38 Jos unionin tuomioistuin katsoo, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaista rahoitustapaa on pidettävä valtion toimenpiteenä tai valtion varoilla toteutettuna toimenpiteenä, Ranskan hallitus vaatii toissijaisesti tulevan tuomion ajallisten vaikutusten rajoittamista.
- 39 Tässä yhteydessä on huomattava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tulkinnalla, jonka unionin tuomioistuin SEUT 267 artiklassa sille annettua toimivaltaa käyttäen antaa unionin oikeussäännölle, selvennetään ja täsmennetään kyseisen oikeussäännön merkitystä ja ulottuvuutta niin, että unionin tuomioistuimen tulkinnasta ilmenee, miten tätä oikeussääntöä täytyy tai olisi täytynyt tulkita ja soveltaa sen voimaantulosta lähtien. Tästä seuraa, että tuomioistuimet siis voivat ja niiden täytyy soveltaa näin tulkittua sääntöä myös oikeussuhteisiin, jotka ovat syntyneet ja jotka on perustettu ennen tulkintapyyntöä koskevaa tuomiota, jos edellytykset kyseisen oikeussäännön soveltamista koskevan asian käsittelylle toimivaltaisissa tuomioistuimissa muuten täyttyvät (ks. mm. asia 24/86, Blaizot ym., tuomio 2.2.1988, Kok., s. 379, Kok. Ep. IX, s. 339, 27 kohta; asia C-402/03, Skov ja Bilka, tuomio 10.1.2006, Kok., s. I-199, 50 kohta ja asia C-92/11, RWE Vertrieb, tuomio 21.3.2013, 58 kohta).
- 40 Näin ollen ainoastaan poikkeustapauksissa unionin tuomioistuin voi unionin oikeusjärjestykseen kuuluvaa yleistä oikeusvarmuuden periaatetta soveltaen rajoittaa kaikkien asianomaisten henkilöiden mahdollisuutta vedota sen tulkitsemaan oikeussääntöön vilpittömässä mielessä perustettujen oikeussuhteiden pätevyyden kyseenalaistamiseksi. Jotta tällainen rajoittava päätös voitaisiin tehdä, kahden olennaisen edellytyksen, eli asianomaisten vilpittömän mielen ja vakavien vaikeuksien uhan, on täyttyttävä (ks. mm. em. asia Skov ja Bilka, tuomion 51 kohta ja em. asia RWE Vertrieb, tuomion 59 kohta).
- 41 Pääasian yhteydessä on huomautettava ensimmäiseksi asianomaisten vilpittömää mieltä koskevasta edellytyksestä, että Ranskan hallitus ei voinut olla tietämättä SEUT 108 artiklan 3 kohdassa määrätystä kiellosta toteuttaa tukitoimenpide ja kyseessä olevan toimenpiteen ilmoittamatta jättämisestä seuraavista oikeudellisista seurauksista.

- 42 Toiseksi vakavien vaikeuksien uhan olemassaolon osalta oikeuskäytännössä on korostettu, että ennakkoratkaisupyyntöön annetusta tuomiosta jäsenvaltiolle mahdollisesti aiheutuvat taloudelliset seuraukset eivät koskaan sellaisenaan ole oikeuttaneet rajoittamaan tuomion ajallisia vaikutuksia (ks. vastaavasti mm. asia C-137/94, Richardson, tuomio 19.10.1995, Kok., s. I-3407, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 43 Nyt käsiteltävässä asiassa ei täten ole tullut esille yhtään seikkaa, jonka perusteella voitaisiin poiketa siitä periaatteesta, että tulkintatuomion vaikutukset alkavat tulkinnan kohteena olevan oikeussäännön voimaantulopäivästä (ks. yhdistetyt asiat C-197/94 ja C-252/94, Bautiaa ja Société française maritime, tuomio 13.2.1996, Kok., s. I-505, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 44 Edellä esitetystä seuraa siten, ettei tämän tuomion ajallisia vaikutuksia ole rajoitettava.

Oikeudenkäyntikulut

- 45 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

SEUT 107 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että julkisen sähköpalvelun nykyaikaistamisesta ja kehittämisestä 10.2.2000 annettuun lakiin nro 2000-108, sellaisena kuin se on muutettuna energia-alaa koskevalla 7.12.2006 annetulla lailla nro 2006-1537, perustuvan kaltaista järjestelyä, jonka nojalla yrityksille siitä, että niillä on velvollisuus ostaa tuulisähköä markkinahintaa korkeampaan hintaan, aiheutuneet lisäkustannukset korvataan täysimääräisesti ja jonka rahoituksesta vastaavat kaikki valtion alueella olevat sähkön loppukäyttäjät, on pidettävä valtion varoilla toteutettuna toimenpiteenä.

Allekirjoitukset